

Forslag

til

Lov om statstilskud m. v. til zoologiske haver.

Fremsat den 10. marts 1977 af *ministeren for kulturelle anliggender*.

§ 1. Ved en zoologisk have forstås i denne lov en virksomhed, der med henblik på forevisning i et anlæg holder en alsidig samling af vilde dyr under forhold, der afviger fra naturtilstanden.

§ 2. Godkendelse af en zoologisk have som berettiget til statstilskud efter § 4 kan efter indstilling fra det i § 7 omhandlede tilsynsråd meddeles af ministeren for kulturelle anliggender ved særlig bevilling på finansloven.

§ 3. For at opnå og bevare godkendelse som tilskudsberettiget efter § 4 skal den zoologiske have opfylde følgende betingelser:

1) Haven skal være en selvejende institution, eller ejes af en forening eller fond, hvis formål er havens drift.

2) Havens vedtægter skal være godkendt af ministeren for kulturelle anliggender.

3) Havens budget og regnskab skal være godkendt af ministeren for kulturelle anliggender.

4) Haven skal være åben for offentligheden i videst muligt omfang og på forud bekendtgjorte tidspunkter.

5) Haven skal have en tilfredsstillende standard og et økonomisk grundlag, der gør det muligt at opretholde denne.

6) Haven skal virke til fremme af interessen for og kendskabet til dyr hos almenheden og til støtte for zoologisk forskning og undervisning.

7) Haven skal løbende foretage en fuldstændig registrering af køb, salg, fødsler og dødsfald inden for dyrestanden.

8) Haven skal opfylde de krav, der i henhold til anden lovgivning stilles af offentlige myndigheder.

§ 4. Statstilskud til zoologiske haver ydes som et driftstilskud og udgør årligt 20 pct. af havens lønudgifter. Tilskuddet udbetales på grundlag af det af ministeren for kulturelle anliggender godkendte budget og reguleres endeligt på grundlag af det af ministeren godkendte regnskab. Tilskuddet til den enkelte zoologiske have kan dog ikke overstige 2 mill. kr., medmindre særlig hjemmel opnås på finansloven. Beløbet 2 mill. kr. reguleres én gang årligt med 3 pct. for hver fulde 3 points udsving i reguleringspristallet 100. Statstilskud kan betinges af, at der fra anden side ydes et nærmere fastsat tilskud til haven.

Stk. 2. Ministeren for kulturelle anliggender kan yde zoologiske haver, der får tilskud efter stk. 1, rente- og adragsfri lån til bygge- og anlægsarbejder ved bevilling på de årlige finanslove. Lånene kan betinges af, at der til arbejdet ydes en nærmere fastsat økonomisk støtte fra anden side.

§ 5. Til løsning af særlige opgaver for zoologiske haver, herunder fællesopgaver og pædagogiske opgaver, opføres på de årlige finanslove et beløb svarende til 5 pct. af de i henhold til § 4, stk. 1, beregnede statstil-

skud. Bevillingen fordeles af ministeren for kulturelle anliggender efter indstilling fra det i § 7 omhandlede tilsynsråd.

§ 6. De zoologiske haver, der oppebærer tilskud i henhold til § 4, skal årligt indsende budget, regnskab og beretning til det i § 7 omhandlede tilsynsråd og de tilskudsgivende myndigheder.

§ 7. Ministeren for kulturelle anliggender opretter et tilsynsråd for zoologiske haver. Ud over de i §§ 2 og 5 nævnte opgaver har rådet til opgave at føre tilsyn med godkendte zoologiske haver, at afgive indstilling om beregningen af statstilskud efter § 4 og om godkendelse af zoologiske havers vedtægter, budget og regnskab, og i øvrigt at være rådgivende for ministeren for kulturelle anliggender i sager vedrørende zoologiske haver.

Stk. 2. Tilsynsrådet består af 7 medlemmer, hvoraf ministeren for kulturelle anliggender udpeger 5 og Hovedstadsrådet og Amtsrådsforeningen hver 1 medlem.

På samme måde udpeges en suppleant for hvert medlem.

Stk. 3. Ministeren for kulturelle anliggender beskikker tilsynsrådets medlemmer og suppleanter for 4 år ad gangen, begyndende 6 måneder efter hver kommunal valgperiodes begyndelse. Ministeren udpeger blandt medlemmerne rådets formand og næstformand.

Stk. 4. Ministeren for kulturelle anliggender fastsætter efter indstilling fra tilsynsrådet en forretningsorden for dette.

§ 8. Ministeren for kulturelle anliggender kan fastsætte nærmere regler om lovens gennemførelse, herunder om beregningen af statstilskud efter § 4 og om tilsynsrådets virksomhed.

§ 9. Loven træder i kraft den 1. april 1977.

§ 10. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget.

Almindelige bemærkninger.

Lovforslaget er en genfremsættelse af det lovforslag, der blev fremsat i folketingsåret 1976-77, 1. samling, den 24. november 1976 (Folketings-tidende 1976-77, 1. samling, sp. 1989-1992). Forslaget var til første behandling i 1. samling den 8. december 1976 (Folketings-tidende 1976-77, 1. samling, sp. 2947-2958). Ministeriet for kulturelle anliggender fremsatte under lovforslagets behandling i folketingets kulturudvalg et enkelt ændringsforslag til § 7, stk. 2, som nu er indarbejdet i forslaget. Der henvises herom til de nedenstående bemærkninger til denne bestemmelse. I øvrigt er lovforslaget uændret.

Zoologisk Have i København havde i en årrække haft meget betydelige økonomiske vanskeligheder, da staten og amter og kommuner i hovedstadsområdet i 1973 enedes om at yde haven en ekstraordinær støtte i en begrænset årrække, medens en langtidspan for havens fremtid udarbejdedes.

Situationen var så alvorlig, at bestyrelsen for den selvejende institution i begyndelsen af 1973

måtte meddele ministeriet, at den fandt det nødvendigt at forberede en afvikling af haven, således at denne lukkede den 30. november 1973, medmindre der forinden blev truffet en principbeslutning om en udvidet offentlig støtte, der muliggjorde Zoologisk Haves fortsatte eksistens. En sanering af havens økonomi og dækning af det mest påtrængende investeringsbehov forudsatte et yderligere tilskud på ikke under 2 mill. kr. årligt.

Den ekstraordinære støtteordning som blev vedtaget, gik ud på, at staten i en 3-årig periode, nemlig i finansårene 1973-74, 1974-75 og 1975-76, udover et ordinært tilskud på 200.000 kr. ydede et særligt tilskud til Zoologisk Have på 1 mill. kr., og at København og Frederiksberg kommuner samt København, Roskilde og Frederiksborg amter tilsammen ydede ligeledes 1 mill. kr. årligt i samme 3-års periode. Efter oprettelsen af Hovedstadsrådet har dette overtaget den af de regionale myndigheder ydede del af tilskuddet.

I aktstykke nr. 162, hvorved folketingets finansudvalg den 13. marts 1974 tiltrådte ordningen, udtales bl. a.:

»Det er en forudsætning for tilskudsordningen, at der inden for 3-års perioden tilvejebringes en langtidspanlægning for haven, og at overvejelserne om gennemførelse af en særlig lovgivning om zoologiske haver fortsættes.«

På denne baggrund nedsatte ministeren for kulturelle anliggender ved skrivelse af 17. januar 1975 et udvalg, der fik til opgave at tilvejebringe en langtidspanlægning for den selvejende institution Zoologisk Have i København, hvorefter havens fortsatte eksistens og rimelige udbygning som almen-kulturel, pædagogisk og videnskabelig institution søges sikret. Udvalget anmodedes endvidere om at fremkomme med indstilling om, hvorvidt en særlig lovgivning om zoologiske haver i Danmark bør gennemføres.

I erkendelse af, at en ny støtteordning ikke kunne forventes at være vedtaget så betids, at tilskud til haven efter sådanne nye regler ville kunne få virkning for finansåret 1976-77, forlængede de tilskudsgivende myndigheder den ekstraordinære tilskudsordning således, at den fortsat er gældende i finansåret 1976-77, jfr. finansloven for finansåret 1976-77 § 21.1.01.53.17. Zoologisk Have (folketingsdendende 1975-76, tillæg A, sp. 969).

Det nævnte udvalgs betænkning forelå i august 1976 (Betænkning nr. 774/1976) og er tilstillet folketingets medlemmer. Den indeholder et forslag til lov om statstilskud til zoologiske haver.

Det foreliggende lovforslag svarer til det af udvalget udarbejdede forslag, der er tiltrådt af de tilskudsgivende instanser, som har gennemført den midlertidige, ekstraordinære støtteordning for Zoologisk Have i København.

Det er for ministeriet for kulturelle anliggender meget væsentligt, at der nu etableres en varigere ordning, der kan sikre Københavns zoologiske haves fremtid, hvilket nærværende lovforslag primært tilsigter.

Der kan vel fremføres forskellige argumenter imod dyreholdet i de eksisterende zoologiske haver. En del dagbladsartikler og henvendelser til Zoologisk Have i København viser, at der er en del mennesker, der finder det uforsvarligt at opretholde zoologiske haver, idet de finder det moralsk forkasteligt at holde vilde dyr indespærrede i små bure og indhegninger. Det hævdes endvidere, at zoologiske haver er blevet overflødige, fordi de moderne massemedier nu udsender fremragende naturfilm, der produceres vel illustrerede billiggøber o.s.v., samtidig med at rejselivet til mange naturområder er blevet økonomisk overkommeligt for en større og større del af befolkningen.

De nævnte standpunkter både her og i udlandet fremsættes især af byboere uden nærmere kendskab til dyr, og fra zoologisk side er denne kritiske holdning betegnet som mindre velovervejet udfra den betragtning, at mange dyr trives godt i fangenskab, ganske som tamkvæg og heste, forudsat at pladsforholdene er rimelige. Det gælder oksearterne, de fleste antiloper, hjorte og andre kloddyr, men det gælder også f. eks. løver og tigre, der af natur er temmelig dovne. Et stort antal fugle og mindre pattedyr trives så godt i zoologiske haver, at man med vor nuværende viden om deres adfærd tør gå ud fra, at de ikke lider større afsavn.

Dertil kommer, at tilværelsen i naturen er adskilligt barskere end i en zoologisk have. Bedre plads og en tilsyneladende frihed er i naturen uløseligt forbundet med parasitangreb, sygdomme, fødeknaphed, floktyranni, fjender og en gennemsnitslevealder på kun 10-15 pct. af den, dyrene kan forvente i en zoologisk have.

I hvert fald for et bredt udvalg af eksotiske, vilde dyrs vedkommende er det således muligt at holde dem i fangenskab under forhold, som er etisk forsvarlige. Dette forudsætter dog, at alle anlæg i en zoologisk have opfylder rimelige krav til de enkelte dyrs behov for plads og livsudfoldelse.

Ministeriet for kulturelle anliggender må som anført anse det for overordentlig værdifuldt, at Zoologisk Have i København opretholdes, og at der skabes et rimeligt økonomisk grundlag for fornyelse af visse af anlæggene over en årrække som nærmere beskrevet i den generalplan, der er lagt for havens udvikling.

Zoologisk Have har flere væsentlige funktioner: den fremmer interessen for og kendskabet til dyr hos almenheden, den er et hjemsted for den zoologiske forskning og undervisning her i landet, og den har endelig betydning som rekreativt område og som turistattraktion.

Den af finansudvalget i det oven citerede aktstykke anførte forudsætning for, at en lovfæstet støtteordning etableres - nemlig tilvejebringelse af en langtidspanlægning for Zoologisk Have i København - må anses for opfyldt, idet haven i samarbejde med det nævnte ministerielle udvalg har udarbejdet en generalplan, der nærmere beskrives i ovennævnte udvalgsbetænkning nr. 774, afsnit VI, og for hvilken der redegøres nedenfor i bemærkningerne til § 4, stk. 2, samt i bilag nr. 1.

Udover sikringen af Københavns zoologiske haves fremtid, tilsigter lovforslaget at skabe et objektivi grundlag for gennemførelsen af lignende støtteordninger for andre zoologiske haver, der

har den kvalitetsmæssige, fornødne standard, og som ikke har karakter af privat indtægtsgivende virksomhed. Ved dette lovforslags forventede ikrafttræden den 1. april 1977 opfylder efter ministeriet for kulturelle anliggenders opfattelse kun Alborg Zoologiske Have betingelserne for statstilskud, og denne have foreslås derfor umiddelbart medtaget under lovens tilskudsordning, jfr. bemærkningerne til § 4, stk. 1.

Lovforslaget indeholder i §§ 1-3 nogle almindelige bestemmelser; dels en definition af, hvilke zoologiske anlæg, der falder inden for lovforslagets rammer (§ 1), dels en fastlæggelse af godkendelsesproceduren for opnåelse af tilskudsberettigelse (§ 2) og dels de betingelser, der må kræves opfyldt, for at godkendelse kan opnås (§ 3).

§ 4 fastsætter i stk. 1 den beregningsmetode, hvorefter statstilskud til driften af en zoologisk have skal udregnes. Støtteordningen foreslås udformet som en procentsats (20 pct.) af den zoologiske haves godkendte lønudgifter og med et loft for statstilskuddet til den enkelte institution på 2 mill. kr., der pristalsreguleres. Statstilskud kan gøres betinget af driftstilskud fra anden side, hvorved specielt tænkes på kommuners og amtskommuners tilskud. § 4, stk. 2, omhandler muligheden af særlige anlægstilskud i form af rente- og afdragsfrie lån.

I § 5 foreslås oprettelse af en særlig rådighedssum på 5 pct. af de statslige driftstilskud til løsning af særlige opgaver, herunder fællesopgaver for de zoologiske haver.

I § 7 institueres et tilsynsråd for zoologiske haver, sammensat dels af ministerielt, dels af kommunalt udpegede medlemmer. Tilsynsrådet skal vurdere de zoologiske havers mulighed for godkendelse, påse de forskellige betingelsers overholdelse og i øvrigt afgive indstilling til ministeriet for kulturelle anliggender i sager vedrørende zoologiske haver.

I § 8 gives en bemyndigelse til ministeren for kulturelle anliggender til at fastsætte nærmere gennemførelsesbestemmelser, herunder først og fremmest regler for tilsynsrådets virksomhed.

Loven foreslås i § 9 at træde i kraft 1. april 1977, til hvilket tidspunkt den nugældende støtteordning for Zoologisk Have i København vil være udløbet.

De økonomiske konsekvenser af lovforslaget kan opdeles i 4 kategorier: 1. Tilskud til driften af zoologiske haver, 2. Anlægsstøtte i form af rente- og afdragsfrie lån, 3. Rådighedsbeløb til løsning af særlige opgaver samt 4. Administrationsudgifter ved tilsynsrådets virksomhed, jfr. bilag nr. 2 ved-

rørende de økonomiske konsekvenser af lovforslagets gennemførelse.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.

Til § 1.

En lovgivning, hvorefter der under visse betingelser kan ydes tilskud til en zoologisk have, må på grund af dette områdes uensartethed have til forudsætning, at begrebet en zoologisk have er defineret i loven.

I den ovennævnte betænkning nr. 774/1976 er afgrænsningsproblemet nærmere belyst. Der er lagt vægt på, at dyrerne i forevisningsøjemed holdes under forhold, der afviger fra naturtilstanden. Der er tillige lagt vægt på, at dyrestanden er alsidig sammensat og overvejende består af vilde dyr.

Udvalget når frem til følgende definition af begrebet en zoologisk have:

»Ved en zoologisk have forstås et anlæg, hvor der i forevisningsøjemed holdes en i artsmæssig og geografisk henseende alsidig samling af overvejende eksotiske, vilde, landlevende hvirveldyr, under forhold, der afviger fra naturtilstanden«.

Når den i § 1 anførte definition, der også er foreslået af udvalget til optagelse i lovforslaget, er væsentlig mere kortfattet end den netop citerede, skyldes dette alene hensyn til i lovteksten at kunne arbejde med den kortest mulige definition. Under denne kan indpasses ikke blot zoologiske haver i traditionel forstand, men også dyreparker, safariparker og lignende. Ensidige dyreudstillinger som akvarier, terrarier m. v. falder derimod uden for definitionen og vil således ikke, uanset deres omfang og standard, kunne opnå statsstøtte efter den foreslåede lovs regler.

Til § 2.

Bestemmelsen om godkendelse af zoologiske haver svarer til de bestemmelser, der kendes f. eks. fra de tidligere museumslove, og som er indeholdt i § 3 i den nye lov nr. 304 af 10. juni 1976 om statstilskud m. v. til museer. Der bliver således 3 led i godkendelsesproceduren: 1) en indstilling fra et tilsynsråd, 2) ministerens afgørelse i forbindelse med udarbejdelsen af forslag til finanslov, 3) folketingets vedtagelse af finansloven.

Den indstilling, som tilsynsrådet skal afgive til ministeren, skal angå dels spørgsmålet om den zoologiske haves opfyldelse af godkendelsesbetingelserne, jfr. § 3, dels spørgsmålet om statstilskud-

dets størrelse, jfr. § 4, og endelig alle andre forhold, som af rådet anses for relevante i relation til den konkrete vurdering.

Det er af stor betydning for en zoologisk have, der har opnået godkendelse som tilskudsberettiget, at kunne planlægge og budgettere på grundlag af de i henhold til loven hjemlede tilskud. Som det er gældende i henhold til museumsloven, foreslås godkendelsen derfor ikke gjort tidsbegrænset. Dette er dog ikke ensbetydende med, at tilsynsrådet eller ministeriet skulle være afskåret fra at tage spørgsmålet om fortsat godkendelse af en given institution op til fornyet overvejelse, hvis de i § 3 anførte krav ikke længere opfyldes.

Til § 3.

Det foreslås, at zoologiske haver, for at opnå den i § 2 omhandlede godkendelse som tilskudsberettiget efter § 4 og for fortsat at bevare sådanne statstilskud, skal opfylde visse krav af overvejende administrativ og kvalitetsmæssig art. Bestemmelserne svarer til de tidligere bestemmelser i § 3 i henholdsvis lov om statstilskud til kulturhistoriske museer og lov om statstilskud til kunstmuseer, jfr. nu § 4 i lov nr. 304 af 10. juni 1976 om statstilskud m. v. til museer.

Til nr. 1.

Betingelsen om havens organisationsform medfører, at der ikke kan gives statsstøtte til haver, der drives som privat erhvervsvirksomhed, eller hvor på anden måde et overskud søges tilvejebragt til mulig opfyldelse af andre formål end havens drift. Eksempelvis var Ålborg Zoologiske Have, der idag er en selvejende institution med kommunal garanti for underskudsdekning, indtil 1970 et aktieselskab med kommunalejet aktiemajoritet, og ville med denne organisationsform have været udelukket fra statsstøtte efter den foreslåede lov.

Til nr. 2.

Særlige krav til vedtægternes indhold er ikke angivet, da det må anses for mest hensigtsmæssigt, at sådanne typisk administrative enkeltheder fastlægges af ministeren efter indhentet udtalelse fra tilsynsrådet.

Til nr. 3.

Bestemmelsen har nøje sammenhæng med § 4, stk. 1, hvorefter beregning af statstilskud sker på grundlag af det godkendte lønningsbudget med senere regulering på grundlag af det godkendte regnskab. I forbindelse med godkendelsen af en haves budget vil ikke blot lønsummens størrelse, men også havens personale – antallet af stillinger

og disses lønningsmæssige placering – kunne vurderes. Der kan således blive tale om at nægte accept af f. eks. ansættelse af yderligere personale, af ikke-overenskomstmæssige lønforhøjelser, af omfanget af overarbejde o. s. v.

Godkendelse af en haves regnskaber finder sted dels for endeligt at kunne beregne driftstilskuddets størrelse, hvorved der vil kunne blive tale om efter- eller tilbagebetaling, dels af ordens- og revisionsmæssige grunde, og dels for at påse, at de i budgettet tilkendegivne intentioner, der jo kan have haft betydning for den mere generelle vurdering af havens almindelige standard, nu også i årets løb er blevet realiseret.

Til nr. 4.

Bestemmelsen svarer til lignende bestemmelser i de tidligere museumsloves § 3 og den gældende museumslovs § 4, nr. 8. Bestemmelsen skal sikre, at havens ledelse til stadighed bestræber sig på at holde haven åben også i de måneder af året, hvor publikumsbesøget traditionelt er ringe. Ligeledes må det være et krav, at haven gennem offentligt bekendtgjorte åbningstider over for publikum er bundet til at holde åbent som publiceret.

Til nr. 5.

Det fastslås i denne bestemmelse, at en zoologisk have, dyrepark eller lignende skal have et vist, rimeligt højt kvalitetsniveau, førend statsstøtte kan komme på tale. Haven skal således være etableret og have fungeret i en vis tid, inden en vurdering af denne betingelses opfyldelse kan finde sted. Kravet bør stilles både til kvaliteten af havens samling af dyr, og til anlægget som helhed.

Ved bedømmelsen af havens økonomiske grundlag må de offentlige tilskud, der måtte være bevilget haven, tages med ind i den samlede vurdering af havens økonomiske muligheder, specielt i tilfælde, hvor det netop er de offentlige tilskud, der muliggør opretholdelsen af det nødvendige kvalitetsniveau.

Til nr. 6.

I denne bestemmelse fastsættes ret summarisk de krav til havens kulturelle og videnskabelige virksomhed, som med føje bør stilles til en statsstøttet zoologisk have.

At haven skal virke til fremme af interessen for dyr hos almenheden betyder, at haven skal have en sådan karakter og standard, at den kan opfylde sin funktion som almen-kulturel faktor på linie med andre kulturelle institutioner som f. eks. museer. Den skal således være attraktiv for et bredt

publikum og fremstå som et kulturelt og rekreativt tilbud. Også havens prispolitik vil have betydning i så henseende.

For at kunne virke til fremme af kendskabet til dyr hos almenheden må havens virksomhed være tilrettelagt på en pædagogisk tilfredsstillende måde, således at publikum vil kunne erhverve sig en viden om dyrelivet, som vil kunne sættes i relation til dyrelivet i naturen, hvorved den zoologiske have ikke bliver et isoleret underholdende fænomen, men drages ind i et videre perspektiv hos det enkelte menneske i dets forhold til og forståelse af omverdenen. En bibringelse af forståelse for dyr i almindelighed – ikke mindst hos børn – må anses for en væsentlig side af denne virksomhed.

Det må anses for en selvfølge, at statsstøttede zoologiske haver må virke til støtte for den zoologiske forskning i Danmark. De vil normalt være de eneste steder, hvor bestemte dyr overhovedet kan ses i levende live her i landet. Også syge eller døde dyr vil være værdifulde objekter for forskningen. Det nærmere forhold mellem haverne og forskerne bør fastlægges i aftaler, typisk med universiteterne og de højere læreanstalter. Der findes allerede en sådan aftale mellem Zoo i København og Københavns Universitet, hvorefter dyrepyskologisk forskning – og i vidt omfang også undervisning – foregår i en dertil af Zoo opført og indrettet bygning i selve haven, mod at Zoo til gengæld får stillet videnskabelig ekspertise til rådighed for sine fuglesamlinger. Zoo praktiserer desuden et samarbejde med Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole.

Den zoologiske have skal tillige virke til støtte for undervisning, hvorved der er tænkt på undervisning i alle grader, fra folkeskolen til universitetsniveau. Det gælder for alle zoologiske haver og dyreparker i dag, at børn betaler væsentlig lavere end voksne, men en egentlig udbygget skoletjeneste, hvor skolebørn som led i undervisningen og under ledelse af en lærer eller anden instruktør klassevis besøger haven, findes indarbejdet i haverne i København og Ålborg, medens andre endnu arbejder på at etablere lignende ordninger. Zoo i København har udarbejdet et stort undervisningsmateriale til brug for skoleklasser på besøg i haven. Undervisningsbesøgene er gratis for skoler i de amter eller kommuner, der har ydet tilskud til haven. I København er ordningen organiseret gennem Biologisk Skoletjeneste, der er et samarbejde mellem Zoologisk Have, Zoologisk Museum, Danmarks Akvarium, Biologisk Samling, Skolebotanisk Have og forsøgsafdelingen ved Kø-

benhavns Skoledirektorat. Det årlige besøgstal for skoleelever har i Zoo i København ligget på ca. 40.000, og en stigning i tallet forudses.

Til nr. 7.

Det vil være af stor værdi, at en nøjagtig registrering af bevægelser i dyrebstanden bliver gennemført, både af hensyn til løbende kontrol med kvalitet og omfang af dyrebstanden, og som led i det offentliges bestræbelse på at få bedre kontrol med den handel med vilde dyr, som finder sted, specielt import af vilde dyr fra udlandet. Registreringen vil også befordre avlssamarbejdet, samhandelen og dyreudvekslingen mellem de zoologiske haver og dyreparker her i landet.

Til nr. 8.

Det må være en forudsætning for at kunne oppebære statstilskud, at den zoologiske have opfylder ikke alene de betingelser, der stilles i forbindelse med ydelse af dette tilskud, men også de krav af teknisk, sundheds- og sikkerhedsmæssig karakter, der stilles fra anden side. Ud over justitsministeriets (politiets) og landbrugsministeriets (veterinærdirektoratets) krav af forskellig art, kan tænkes krav fra kommunale myndigheder af bygningsteknisk eller anden art, fra brandvæsen, sundhedskommission, arbejdstilsyn, zone- og fredningsmyndigheder o. s. v. Tilsidesættes sådanne myndighedskrav, må bortfald af statstilskud kunne komme på tale.

I denne forbindelse må det være naturligt at nævne den bistand, som zoologiske haver eventuelt kan komme til at yde, når den såkaldte »Washington-konvention om international handel med arter af visse vilde dyr og planter truede af udryddelse« måtte træde i kraft i Danmark, f. eks. ved midlertidig anbringelse og pleje af konfiske rede dyr, eller ved artsbestemmelse i tvivlsomme tilfælde. Der bliver vel på dette område ikke tale om nogen pligt for haverne til opfyldelse af myndighedskrav, men en bistand over for det offentlige, sandsynligvis miljøministeriets fredningsstyrelse, må med rimelighed kunne forventes inden for visse grænser fra godkendte og støtteberettigede havers side.

Til § 4.

Som omtalt i de almindelige bemærkninger til lovforslaget foreslås der to former for tilskud: driftstilskud (stk. 1) og anlægsstøtte (stk. 2).

Til stk. 1.

Driftstilskuddet foreslås beregnet på grundlag af den zoologiske haves lønningsbudget for det pågældende finansår. De lønudgifter, der danner basis for tilskuddet, indgår i det budget, der i hen-

hold til §3, nr. 3, skal være godkendt af ministeren for kulturelle anliggender. Som omtalt i anmærkningerne til nævnte paragraf er det ikke blot den budgetterede lønsum, men også de dertil svarende stillinger, deres antal og lønmæssige niveau, omfanget af overarbejde m. m., der skal godkendes. Lønningsbudgettet, der tillige omfatter den zoologiske haves bidrag til pensionsordninger, kan endvidere omfatte et rimeligt anslået beløb til midlertidig medhjælp (vikarer og ekstramedhjælp i højsæsonen og lignende).

Al anden arbejdskraft end den godkendte, som den zoologiske have måtte benytte sig af, må således være ansat og aflønnet af andre end haven og altså være udlånt som gratis bistand for denne.

Det har været drøftet, om også andre dele af driftsbudgettet, f. eks. udgifter til foder og dyrepleje, burde indgå i beregningsgrundlaget, men man har fundet, at vanskeligheder ved helt klart at afgrænse, hvad der skal henføres til sådanne andre udgiftsområder, taler for at koncentrere beregningsgrundlaget til det i budgetmæssig henseende væsentlige og velafgrænsede lønområde.

Det har været overvejet, om tilskuddet i stedet for at beregnes i forhold til visse af institutionens udgifter, med fordel kunne ydes i et givet forhold til indtægterne, specielt entréindtægterne, idet selvsagt tilskudsbehovet er størst, når indtægterne er dalende. Ministeriet kan dog ikke anbefale et sådant grundlag for tilskudsberegningen, fordi det offentlige tilskud efter et sådant system ikke kan forudberegnes med blot nogenlunde sikkerhed. Hertil kommer, at den naturlige interesse i at få et så stort antal besøgende som muligt nødtigt skulle modvirkes som følge af tilskudsreglernes udformning.

Statens tilskud foreslås sat til 20 pct. af de nævnte lønningsudgifter.

For Ålborg Zoologiske Have ville 20 pct. af de i 1975 afholdte lønudgifter på 1.410.837 kr. give et driftstilskud på 282.167 kr. Et driftstilskud af denne størrelse ville i 1975 komme til at svare til omkring $\frac{1}{6}$ af driftsunderskuddet, som hidtil fuldt ud har måttet dækkes af Ålborg kommune og Nordjyllands amtsråd med henholdsvis $\frac{3}{4}$ og $\frac{1}{4}$.

For Zoologisk Have i København ville 20 pct. af de i 1975 afholdte lønudgifter på 7.938.804 kr. give et driftstilskud på 1.587.760 kr. Staten yder som ovenfor anført i finansåret 1976-77 et ordinært tilskud på 200.000 kr. og et ekstraordinært tilskud på 1 mill. kr., ialt 1,2 mill. kr. Den ekstraordinære støtte ophører pr. 1. april 1977 og foreslås således tillige med det ordinære tilskud umiddelbart afløst af et driftstilskud af førnævnte

størrelsesorden. Det foreslåede tilskud svarer ret nøje til det behov for driftstilskud fra staten, som man finder nødvendigvis må dækkes, hvis Zoologisk Haves fremtidige udvikling skal sikres. Det forudsættes herved, at Hovedstadsrådet yder et tilskud af samme størrelse.

Som nævnt under de almindelige bemærkninger kan kun de to ovenomtalte zoologiske haver påregnes umiddelbart at blive godkendt, når lovforslaget måtte blive vedtaget. Ingen af de øvrige zoologiske haver og dyreparkeer opfylder for tiden samtlige de i forslaget § 3 opstillede betingelser.

Når det pågældende finansårs regnskab for den tilskudsmodtagende zoologiske have foreligger, vil det efter budgettet ydede driftstilskud blive reguleret op eller ned i overensstemmelse med den faktiske, endelige lønudgift i finansåret. Forslaget svarer i princippet til bestemmelsen i § 1, stk. 4, i museumsloven.

Man finder det rigtigst at sikre staten mod uacceptable stigninger i de mulige, lovbundne driftstilskud. Der foreslås derfor på samme måde som i museumsloven fastsat et absolut loft for statstilskuddet til den enkelte zoologiske have på 2 mill. kr. Dette maksimumsbeløb kan ikke overskrides, med mindre særlig hjemmel opnås på finansloven. Maksimumsbeløbet foreslås pristalsreguleret én gang årligt med 3 pct. for hver fulde 3 points udsving i reguleringspristallet 100, hvorved en udhuling af maksimumsbeløbets værdi på grund af pris- og lønudviklingen undgås. Forslaget om et pristalsreguleret maksimumsbeløb svarer til den ordning, der er fastsat i § 1, stk. 1, i museumsloven.

Man har overvejet, hvorvidt man på samme måde som i museumslovgivningen skulle foreslå statstilskud til zoologiske haver gjort ubetinget afhængige af lokale tilskud, typisk kommunale eller amtskommunale tilskud. Man er imidlertid meget tilbage herfor, på samme måde som tilskud til specialmuseer efter museumslovens § 2 kan ydes uafhængigt af, om der opnås lokale tilskud. Ved at gøre bestemmelsen om tilskud fra anden side fakultativ, er staten frit stillet og kan i det enkelte tilfælde træffe beslutning om, hvorvidt man skal knytte sit tilskud sammen med tilskud fra anden side eller ej.

Til stk. 2.

Det er vigtigt, at den støtte, der efter forslaget kan ydes zoologiske haver, ikke begrænses til driftstilskud, men at der tillige bliver mulighed for at fremme en udvikling, hvorved havernes modernisering og udbygning muliggøres. Det er således af væsentlig betydning for Zoologisk Have i Kø-

F. t. l. om statstilskud m. v. til zoologiske haver.

benhavn at udnytte sine fremtidige muligheder gennem realisering af en langtidsplan, hvor bygge- og anlægsprogrammet skal sikre, at haven kan leve op til de krav, der stilles og med stigende styrke vil blive stillet til zoologiske haver, der vil hævde deres plads i første række. Havens historie har givet erfaringer for, at perioder, hvor økonomien ikke tillod en fortløbende modernisering og forbedring af bygninger og anlæg, senere har haft særdeles alvorlige følger for haven. Sådanne kriser og alvorlige belastninger kunne formentlig have været undgået, hvis et jævnt fremadskridende fornyelses- og udbygningsprogram kunne have været gennemført.

Det er både af hensyn til dyrene og af hensyn til den attraktive værdi for publikum af største betydning, at den zoologiske have ikke må give afkald på et sådant udviklingsprogram.

Det foreslås derfor, at staten åbner mulighed for støtte på dette område, og at denne støtte, således som det ofte er tilfældet ved bygge- og anlægsarbejder, ydes i form af rente- og afdragsfrie lån. Lånene forudsættes på normal måde sikret ved tinglyst pant i jord og/eller bygninger og med klausul om gældens forfald ved salg eller hel eller delvis ophør af den virksomhed, til hvilken lånet blev ydet.

I modsætning til driftstilskud efter stk. 1 er der ikke her tale om lovbundne udgifter, men lånene vil blive søgt ved særlig bevilling i de enkelte tilfælde.

Som i stk. 1 foreslås en fakultativ regel, hvor efter lånet kan gøres betinget af økonomisk støtte fra anden side. Sådant støtte kan være i form af penge eller i form af gratis tjenesteydelser som entreprenørarbejder o. s. v. Støtten kan være kommunal, amtskommunal eller privat, f. eks. fra foreninger eller fonde eller sponsor-firmaer, der ønsker deres navn knyttet til et bestemt dyreanlæg i haven.

I bilag nr. 1 til nærværende lovforslag, jfr. også betænkning nr. 774/1976, afsnit VI, er der redegjort for det store behov for støtte til gennemførelse af »generalplanen« for Zoologisk Have i København. Haven imødeser et byggeprogram på ca. 4,5 mill. kr. årligt i de første 2 år, hvilket beløb man håber tilvejebragt ved en så vidt muligt ligelig fordeling mellem Hovedstadsrådet, staten og haven selv, idet Zoologisk Have bl. a. gennem sin støtteforening »Zoo 200« og ved at opnå tilskud fra andre foreninger, fonde, firmaer m. v. håber at kunne dække indtil den ene trediedel af finansieringsbehovet. Statens årlige støtte til bygge- og anlægsarbejder vil på dette grundlag beløbe sig til

ca. 1,5 mill. kr. i de første 2 år. Såfremt Zoo ikke fuldtud kan skaffe den forventede trediedel, er det ikke hensigten, at de offentlige tilskud uden videre skal kunne sættes op over de forudsete beløb, det vil de første 2 år sige ikke over de nævnte 1,5 mill. kr., beregnet i prisniveau pr. 1. januar 1976.

Man har ikke kendskab til generelle bygge- og anlægsplaner fra andre zoologiske haver eller dyreparker.

Til § 5.

Der foreslås tilvejebragt en rådighedssum på samme måde, som det er bestemt i § 5 i museumsloven. Summens størrelse foreslås fastsat til 5 pct. af de i henhold til § 4, stk. 1, beregnede driftstilskud. Antages disse som ovenfor nævnt på basis af lønudgifterne i 1975 at andrage ialt 1.869.927 kr., bliver rådighedssummen 93.496 kr. eller afrundet 93.500 kr. Summen kan fordeles til særlige opgaver, herunder fællesopgaver og pædagogiske opgaver, for zoologiske haver. Ikke blot de efter § 2 godkendte haver, men alle haver, der kan henføres under definitionen i § 1, kan få støtte af rådighedssummen.

Som særlige opgaver kan nævnes uddannelse af zoo-personale, skoletjenesten, ekstraordinære dyreindkøb, skilteproduktion m. m. Opgaver inden for disse og andre områder kan i vidt omfang ventes tilrettelagt i fællesskab mellem de zoologiske haver og dyreparker gennem et i 1975 på initiativ af Zoologisk Have i København oprettet kontaktudvalg, hvis medlemmer er de zoologiske haver i København og Ålborg, Odense Zoologiske Have, Jyllands Mini-Zoo, Løveparken/Safariland i Givskud og Safariparken på Knuthenborg. Der må lægges stor vægt på samarbejdet mellem haverne, som kan ventes styrket og udvidet gennem kontaktudvalget, og det er naturligt, om rådighedssummen benyttes også til en styrkelse af kontaktudvalgets virksomhed.

Støtte efter § 5 er ikke afhængig af støtte fra anden side.

Til § 6.

Bestemmelsen har sammenhæng med § 3, nr. 3. Tilskudsgivende myndigheder omfatter stat, amtskommuner og kommuner.

Til § 7.

Til stk. 1.

Som rådgivende, indstillende organ i forhold til ministeren for kulturelle anliggender og andre tilskudsgivende instanser og til vejledning for haverne ledelse foreslås nedsat et tilsynsråd for zoologiske haver.

§§ 2 og 5 omtaler udtrykkeligt indstillinger fra et tilsynsråd til ministeren om henholdsvis godkendelse af zoologiske haver som tilskudsberettigede og fordeling af den særlige rådighedssum.

En væsentlig opgave for tilsynsrådet vil blive at udarbejde indstilling efter § 2, hvorved rådet skal tage stilling først og fremmest til opfyldelsen af de i § 3 nævnte betingelser, men rådet vil naturligvis kunne inddrage også andre momenter i sin vurdering, ligesom administrative vilkår kan foreslås knyttet til ydelsen af statstilskud. Rådet bør tillige løbende kontrollere, at éngang godkendte zoologiske haver fortsat opfylder de givne betingelser.

Rådets indstillinger angår forelagte ansøgninger, hvad enten disse lyder på godkendelse efter § 2, driftstilskud efter § 4, stk. 1, anlægsstøtte efter § 4, stk. 2, eller tilskud af rådighedssummen efter § 5. Ved ansøgninger om anlægsstøtte (lån) skal rådet bl. a. give en vurdering af det projekt, hvortil statslånet søges.

Rådet vil iøvrigt være rådgivende for ministeren i alle sager vedrørende zoologiske haver, således f. eks. spørgsmålet om godkendelse af vedtægter (§ 3, nr. 2) og af regnskaber og budgetter (§ 3, nr. 3), herunder lønningsudgifter og stillinger i henhold til budgetterne, hvorefter det løbende driftstilskud skal beregnes.

Til stk. 2.

Tilsynsrådet foreslås at bestå af 7 medlemmer, hvoraf 5 vælges af ministeren og 2 af henholdsvis Hovedstadsrådet og Amtsrådsforeningen.

I det lovforslag, som fremsattes i folketingsåret 1976-77, 1. samling, var det foreslået, at Kommunernes Landsforening skulle udpege 1 medlem af tilsynsrådets 7 medlemmer ligesom Hovedstadsrådet og Amtsrådsforeningen, og ministeren 4 medlemmer. Kommunernes Landsforening meddelte imidlertid under forslaget første behandling, at man ikke ønskede at udpege et medlem af rådet, hvorfor ministeriet over for folketingets kulturudvalg fremsatte forslag om en ændring af bestemmelsen, således at ministeren udpegede yderligere 1 medlem. Denne ændring er indarbejdet i det nu foreliggende lovforslag.

Da lovforslagets tilskudsordning er knyttet til en - omend fakultativ - regel om tilskud også fra anden side, hvilket typisk vil sige fra den pågældende amtskommune, fra Hovedstadsrådet eller en eller flere kommuner, må det være hensigtsmæssigt, at disse myndigheder medinddrages i det organ, der i første instans skal vurdere og senere kontrollere de zoologiske havers og dyreparkers tilskudsværdighed. Tilsynsrådets forberedende ar-

bejde og den følgende indstilling må derved forventes i praksis at kunne få betydning også som et oplæg til behandling af tilskudssagerne på amtskommunalt og kommunalt plan.

Man er af den opfattelse, at de af ministeren udpegede medlemmer skal repræsentere den faglige sagkundskab inden for området. Det vil således være naturligt, om der udpeges en zoolog, en dyrepsykolog, en dyrlæge og en zoo-direktør, men man bør dog ikke lægge sig fast på bestemte, faglige krav til disse medlemmer. Man kunne således også tænke sig en brugerrepræsentant - f. eks. fra skolesektoren - udpeget, ligesom det f. eks. vil blive muligt, at en interesseret kommune vil kunne få sæde i tilsynsrådet. En vis fleksibilitet må være hensigtsmæssig, også således, at medlemskredsens faglige sammensætning ikke nødvendigvis skal være den samme i hver beskikkelsesperiode.

Til stk. 3.

Da der formentlig i henhold til stk. 1 vil blive valgt kommunalpolitikere til tilsynsrådet, anses det for hensigtsmæssigt, at rådet beskikkes for 4 år ad gangen, således at valgperioden i rådet begynder ½ år efter hver kommunal valgperiodes begyndelse. Der gives herved de kommunale råd en passende tid til efter nyvalg at udpege eller genudpege medlemmer til tilsynsrådet. Rådets første valgperiode vil dog kun komme til at omfatte den resterende del af indeværende kommunale valgperiode plus 6 måneder. Medlemmerne af tilsynsrådet bør kunne genvælges.

Til stk. 4.

I tilsynsrådets forretningsorden bør det bl. a. bestemmes, at rådet nedsætter et forretningsudvalg, og at der kan nedsættes arbejdsudvalg, der skal fremkomme med forslag til de enkelte sagers behandling i det samlede tilsynsråd.

Til § 8.

Bestemmelsen giver den fornødne hjemmel for ministeren til at uddybe lovens regler og tilrettelægge administrationen af dem. Især vil nærmere regler for tilsynsrådets virksomhed være ønskelige.

Til § 9.

Den nuværende støtteordning for Zoologisk Have i København, hvorefter staten, jævnsides med Hovedstadsrådet, ud over det ordinære, årlige tilskud på 200.000 kr. yder 1 mill. kr. årligt, udløber med finansåret 1976-77, hvorfor en nyordning må træde i kraft med virkning fra og med finansåret 1977-78.

Bilag 1.

I betænkning 774/1976, afsnit VI.E., har udvalget foretaget en gennemgang af *Zoologisk Haves generalplan* med en oversigt over de enkelte anlægsarbejder og anslåede udgifter i pris- og lønniveau pr. 1. januar 1976, som er udarbejdet af Zoologisk Have med bistand af Frederiksberg kommunes tekniske direktorat.

Anlægsarbejderne foreslås opdelt i 2 etaper:

Etape 1:

1) *Mandskabsfaciliteter incl. lokaler til skoletjeneste og dyrlæge.*

Bemærkninger: Bygningen erstatter de stærkt forældede nuværende vaske- og omklædningsrum for dyrepassere og håndværkere. Den omfatter kantine og påkrævede lokaler til skoletjenesten incl. et klasselokale. Endelig en stærkt savnet dyrlægeklinik.

900 m ² etageareal à 4.000	kr.
kr.	3.600.000
Nedrivning, bortkørsel, terrænarbejder	160.000
	<u>3.760.000</u>
+ 15 pct. moms	564.000
	<u>4.324.000</u>

2) *Frianlæg til tigre.*

Bemærkninger: I forbindelse med den påkrævede nedrivning af det hundredårige rovdyrhus (smh. punkt 7) anlægges et frianlæg for tigre.

Frianlæg med mur og vandgrav	kr.
.....	1.300.000
Hus med kælder incl. installationer	1.500.000
	<u>2.800.000</u>
+ 15 pct. moms	420.000
	<u>3.220.000</u>

3) *Anlæg for ulv, los og brune bjørne.*

Bemærkninger: Generalplanen søger at samle de store, nordiske dyrearter i ha-

vens østlige hjørne, efterhånden som de forældede anlæg fjernes.

Etablering af anlæg for ulv og los	kr.
.....	930.000
Anlæg for brun bjørn (ved siden af isbjørneanlægget)	670.000
	<u>1.600.000</u>
+ 15 pct. moms	240.000
	<u>1.840.000</u>

4) *Anlæg for næsebjørn, odder, pingvin.*

Bemærkninger: Odderes og pingviners egentlige element er vand. De nuværende meget dårlige anlæg uden egnede bassiner søges derfor erstattet med et tidssvarende anlæg med undervandsobservationsmuligheder for publikum. Oprydning i eksisterende

anlæg, etablering af 50 m ² hus for pingviner, diverse bassiner, hegninger	kr.
.....	1.600.000
+ 15 pct. moms	240.000
	<u>1.840.000</u>

5) *Udvidelse af girafgården.*

Bemærkninger: Det nuværende anlæg har for lille areal, og hegnet ønskes erstattet med en mere publikumsvenlig lav vandgrav

.....	kr.
	170.000
+ 15 pct. moms	25.500
	<u>195.500</u>

6) *Anlæg for moskusokser og rensdyr.*

Bemærkninger: I forbindelse med anlæg 4 ønskes området øst for elefanthuset saneret og erstattet med to frianlæg for moskusokser og rensdyr. Ændring af 3.000 m² terræn, plantning af en

»skov« mod elefanthuset, læskur, 250 m forsænket hegning	kr.
.....	1.100.000
+ 15 pct. moms	165.000
	<u>1.265.000</u>

7) *Anlæg for menneskeaber.*

Bemærkninger: Det gamle rovdyrhus nedrives, og der etableres et kombineret fri-udendørsanlæg for menneskeaber. Såfremt haven fortsat skal kunne vise gorillaer og chimpanser, må anlægget være i overensstemmelse med moderne viden om de store abers behov for plads og beskæftigelse.

Det gamle rovdyrhus nedrives (1.500 m ²) og et hus beregnet for gorilla og chimpanse bygges (350 m ²). Det omgives af fri-luftsgårde med vandgrave.	kr.	3.300.000
+ 15 pct. moms		495.000
		<u>3.795.000</u>

8) *Avlshus for antiloper.*

Bemærkninger: Det kan nu forudses, at de zoologiske haver for fremtiden i stigende grad vil blive henvist til indbyrdes udveksling af dyr, idet indfangning af mange dyrearter af fredningsmæssige årsager vil standse. Haven har derfor en forpligtelse til at yde et avlsarbejde. Det vil være naturligt at lægge dette arbejde inden for visse arter af antiloper, hvor haven har god erfaring, men mangler elementære avlsfaciliteter.

Antilopestald på 210 m ² med bokse, diverse terrænarbejder (6.000 m ²), 600 m hegn	kr.	1.100.000
+ 15 pct. moms		165.000
		<u>1.265.000</u>

9) *Anlæg for næsehorn og ådselgrib.*

Bemærkninger: Haven besidder kun én næsehornart, det strengt fredede hvide næsehorn. Som den første have på kontinentet lykkedes det Københavns Zoo at avle 2 unger, og fortsat avl kan imødeses. Næsehornene er midlertidigt bragt i de gamle oksegårde, og et egentligt næsehornanlæg bør snarest etableres i Søndermarken. Haven har af etiske grunde opgivet at holde rovfugle, men før dog at kunne vise en enkelt karakteristisk art under gode pladsforhold, 3.000 m², tænkes næsehornanlægget overspændt med en højloftet vo-

liere, og en gruppe ådselgribbe holdes sammen med næsehornene.

Ombygning af hus 150 m ² , grav med lav støttemur, terrænændringer, voliere (4.000 m ²)	kr.	3.900.000
+ 15 pct. moms		585.000
		<u>4.485.000</u>

10) *Anlæg for bøfler.*

Bemærkninger: I Søndermarksområdet tænkes etableret et sumpterræn, hvor afrikanske bøfler tager mudderbade.

Bygning 110 m ² , vandgrav, hegn	kr.	680.000
+ 15 pct. moms		102.000
		<u>782.000</u>

Den samlede udgift herved andrager ca. 23 mill. kr. Anlægsarbejderne foreslås realiseret efter en nærmere fastlagt tids- og finansieringsplan, hvor staten, Hovedstadsrådet og Zoologisk Have selv forudsættes at bidrage med hver $\frac{1}{3}$ af anlægsudgifterne.

For de første 4 år, svarende til finansåret 1977-78 og den følgende 3-årige budgetoverslagsperiode frem til 1981, er udarbejdet denne tids- og finansieringsplan:

	mill. kr.
1. og 2. år:	
1) Mandskabsfaciliteter m. v.	4,33
2) Frianlæg til tigre	3,22
3) Ulv, los og brune bjørne (delvis)	1,45
I alt	<u>9,00</u>
3. år:	mill. kr.
3) Ulv, los og brune bjørne (rest)	0,39
4) Næsebjørn, odder, pingvin	1,84
5) Girafgården	0,20
6) Moskusokser og rendyr (delvis)	0,87
I alt	<u>3,30</u>
4. år:	mill. kr.
6) Moskusokser og rendyr (rest)	0,4
7) Menneskeaber	3,8
I alt	<u>4,2</u>

Etape 2:

Som mere vidtgående ønsker til en ubestemt fremtid er foreslået arbejder til en

samlet sum af ca. 33 mill. kr. Ud over en række mindre anlægsarbejder i havens afdeling i Søndermarken (i alt ca. 2 mill. kr.), omfatter etape 2 opførelse af et tropehus (en såkaldt »Vinterzoo«). Haven har efterhånden måttet sløjfe mange mindre anlæg samt ophøre med at holde mange mindre dyrearter, fordi de eksisterende anlæg var forældede og uegnede, og fordi økonomien ikke tillod fornyelse efter en samlet plan. Samtidig med det fagligt utilfredsstillende ved denne udvikling har det driftsmæssigt været uheldigt, at havens gæster efterhånden har få indendørs muligheder i haven. Generalplanen sigter derfor på opret-

telse af et moderne tropehus, der af finansieringsmæssige årsager tænkes opbygget af hexagonale moduler, efterhånden som havens økonomi tillader det. Den samlede anlægsudgift bliver således relativt stor, men kan tænkes fordelt over en 12-årig periode. Komplekset tænkes placeret, hvor de gamle oksegårde findes.

Sanering og terrænarbejder	kr.
samt 2.000 m ² bebygget areal	
à 13.400 kr. incl. alle tekniske	
installationer	27.000.000
+ 15 pct. moms	4.050.000
	<hr/>
	31.050.000

Bilag 2.

De økonomiske konsekvenser af lovforslaget.

A.

Loven foreslås umiddelbart at få virkning for Ålborg Zoologiske Have og Zoologisk Have i København.

1. Ålborg Zoologiske Have.

Oprettet 1934, oprindelig som aktieselskab. Fra 1970 selvejende institution med kommunalt flertal i bestyrelsen.

Lønudgifter 1975	kr.	1.410.837
Foreslået statstilskud 20 pct. heraf		282.167

Institutionens samlede driftsunderskud, der i 1975 androg 1.833.073 kr., er hidtil blevet dækket af Ålborg kommune, dog har Nordjyllands amt siden 1973 dækket ¼ af driftsunderskuddet.

Den statslige *merudgift* modsvares således af en tilsvarende *mindreudgift* for kommunen og amtskommunen.

2. Zoologisk Have i København.

Oprettet 1859. Aktieselskab fra 1872. Omdannet til selvejende institution 1971.

Lønudgifter 1975	kr.	7.938.804
Foreslået statstilskud 20 pct. heraf		1.587.760

Statstilskud er ydet siden 1883-84. Det ordinære statstilskud udgjorde i perioden 1960-61 til 1968-69: 100.000 kr. årligt, siden 1969-70: 200.000 kr. årligt. Herudover er i hvert af finansårene 1973-74, 1974-75, 1975-76 og 1976-77 ydet et ekstraordinært statstilskud på 1 mill. kr. årligt.

Kommunale tilskud er ydet siden 1918 fra Københavns og Frederiksberg kommuner med varierende beløb. Fra 1966 tillige tilskud fra Københavns amt. I 1973-74 var den samlede kommunale og amtskommunale støtte på 1 mill. kr. som derefter siden

1974-75 årligt er blevet ydet af Hovedstadsrådet, svarende til det ekstraordinære statstilskud.

Statens *merudgift* vil andrage:

Foreslået <i>driftstilskud</i> beregnet på grundlag af lønudgifterne i 1975	kr.	1.587.760
Hidtidigt ordinært tilskud		200.000
Merudgift		1.387.760
1973-74 til og med 1976-77 ydet årligt, ekstraordinært tilskud		1.000.000
Herefter merudgift		387.760

Anlægsstøtte:

Tids- og finansieringsplan for de første 4 år, svarende til finansåret 1977-78 og den følgende 3-årige budgetoverslagsperiode til 1981 (se bilag nr. 1):

Prisniveau 1. januar 1976.

1. år:

Samlet investeringsbehov:
4,5 mill kr. Statens andel .....

1,5 mill.

2. år:

Samme .....

1,5 mill.

3. år:

Samlet investeringsbehov:
3,3 mill. kr. Statens andel .....

1,1 mill.

4. år:

Samlet investeringsbehov:
4,2 mill. kr. Statens andel .....

1,4 mill.

Hovedstadsrådets andel forudsættes at svare til statens andel. Haven vil selv tilvejebringe det resterende beløb.

3. *Rådighedssum* efter § 5, beregnet som 5 pct. af de efter § 4, stk.

kr.

1, beregnede driftstilskud til de zoologiske haver i København og Ålborg, i 1975 i alt 1.869.927 kr.

93.496

4. Administrationsudgifter for tilsynsrådet anslås til 10.000

B.

Merudgifter (mill. kr.):

Da det ekstraordinære tilskud til Zoo i København på 1 mill. kr., der er ydet i hvert af finansårene 1973-74 til og med 1976-77, under hensyn til nærværende lovforslags fremsættelse ikke er optaget på finanslovsforslaget 1977-78 eller på budgetoverslagstallene for de følgende år, kan merudgifterne på basis af det under A. anførte beregnes således:

Finansår	Staten	Hovedstadsrådet	Ålborg kommune og amtskommune
1977-78	3,3	2,1	÷ 0,3
1978-79	3,3	2,1	÷ 0,3
1979-80	2,9	1,7	÷ 0,3
1980-81	3,2	2,0	÷ 0,3

Forskydninger i udgiftstallene vil følge af statens budgetmæssige overgang til kalenderåret fra 1. januar 1979 og kommunernes fra 1. januar 1978.

Stigninger i udgiftstallene, der bygger på lønningsudgifter for året 1975, vil følge af senere lønstigninger.